

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի Ինստիտուտի
տնօրեն
Մ. Ա. Քալաշյան

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական
դատավարության իրավունքի

Հեղինակ՝ ի.գ. Թ., ավագ դասախոս Արսեն Ավետիկի Մանուկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

*Դասընթաց՝ Քաղաքացիական իրավունքի արդի հիմնահարցերը
(հեռակա)*

Մագիստրոսի կրթական ծրագիր՝ 042101.05.7 «Գործարարական իրավունք»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7 «Իրավագիտություն»

Դասընթացի անոտացիան

1.1. «Քաղաքացիական իրավունքի արդի հիմնահարցերը» դասընթացն ուսումնասիրում է մասնավոր իրավունքի նոր հայեցակարգային մոտեցումները, տալիս է Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության, ինչպես նաև այլ երկրների իրավական համակարգերի համեմատական իրավական վերլուծությունը և քննության է առնում քաղաքացիական գործերով դատական պրակտիկայի խնդրահարույց հարցերը: Դասընթացի հիմնական թեմաներն են՝ բարեխղճության սկզբունքի կիրառումը քաղաքացիական իրավական հարաբերություններում, իրավաբանական անձանց օրենսդրության կատարելագործման հայեցակարգային մոտեցումները, քաղաքացիական գործարքների անվավերությունը, քաղաքացիական իրավունքների և քաղաքացիական պատասխանատվության պաշտպանությունը, անձնական ոչ գույքային իրավունքների պաշտպանությունը, մտավոր սեփականության բացառիկ իրավունքների իրականացումը և պաշտպանությունը, գույքի իրական տիրապետման օրենսդրական կարգավորումը, ինչպես նաև գույքային իրավունքների ոլորտի հարցերը, այդ թվում՝ սեփականության իրավունքի, գույքի հարկադիր օտարման և սահմանափակ գույքային իրավունքների համակարգի նոր մոտեցումները:

1.2. Դասընթացը պահանջում է 4 կրեդիտ (144 ակադեմիական ժամ), որից հետո վերջնական գնահատականը տրվում է քննության տեսքով:

1.3. Դասընթացը կապված է այնպիսի առարկաների հետ, ինչպիսիք են՝ «Կորպորատիվ իրավունքի արդի հիմնահարցերը», «Պայմանագրային և իրավաբանական աշխատանքը կազմակերպություններում», «Թվային իրավունք», «Մնանկության իրավական կարգավորումը», «Մտավոր սեփականության իրավունքը», «Միջազգային մասնավոր իրավունքի արդի հիմնահարցերը» և այլն:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

Դասընթացի նպատակն է մագիստրոսական ուսանողներին տրամադրել քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքների, այդ թվում՝ գույքային իրավունքի, պարտավորական իրավունքի,

ԲՄԿ ՊՈՒՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

իրավաբանական անձանց ոլորտը կարգավորող իրավական համակարգի և մտավոր սեփականության իրավունքի խնդրահարույց հարցերի խորը և համապարփակ ըմբռնում: Այս դասընթացի նպատակն է բացահայտել այս ոլորտում իրավական կարգավորման խնդրահարույց հարցերը՝ կարգավորող նորմերի և դատական պրակտիկայի վերլուծության միջոցով, ներառյալ՝ տարբեր իրավական համակարգերի համեմատական իրավական վերլուծությունը:

Դասընթացն ավարտելուց հետո մագիստրոսական ուսանողը պետք է՝

Իմանա՝ իրավաբանական անձի էությունը բացատրող հասկացությունները, իրավաբանական անձանց ստեղծման մեթոդները, իրավաբանական անձի կամավոր և հարկադիր դադարեցումը, սնանկության վարույթների խնդրահարույց հարցերը, անվավեր գործարքների համակարգը, գործարքները անվավեր և չկատարված ճանաչելու ոլորտում իրավակիրառ պրակտիկան, փաստացի տիրապետման ինստիտուտի էությունը, սեփականության իրավունքի քաղաքացիական-իրավական կարգավորումը, սահմանափակ գույքային իրավունքների համակարգը, անձնական ոչ գույքային իրավունքների իրավական կարգավորումը և պաշտպանությունը, մտավոր սեփականության իրավունքի համակարգը, ժառանգական իրավունքի ոլորտում նոր մոտեցումները և այլն:

Կարողանա՝ անցկացնել քաղաքացիական իրավունքի նորմերի համեմատական իրավական վերլուծություն, ազատորեն կողմնորոշվել քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների համակարգում, անցկացնել քաղաքացիական իրավունքի ինստիտուտների և նորմերի գիտական վերլուծություն, ինչպես նաև բացահայտել իրավական կոնֆլիկտները իրավակիրառ պրակտիկայում:

Տիրապետի՝ քաղաքացիական իրավունքի ժամանակակից հայեցակարգային մոտեցումների իմացությանը, իրավաբանական անձանց վերաբերյալ առաջատար քաղաքացիական իրավաբանների հիմնական գաղափարներին, պարտավորությունների համակարգին, անձնական ոչ գույքային իրավունքներին, գույքային իրավունքներին, մտավոր սեփականության իրավունքներին և այլն:

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Քաղաքացիական իրավունքի արդի հիմնահարցերը»՝ 4 ակադեմիական կրեդիտ (18 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 10

ԲՄԿ ՊՈՒՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել առաջին ուսումնական տարվա 1-րդ կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարությունը, այդ թվում՝	144
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	18
1.1.1. Դասախոսություններ	8
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	10
1.1.2.1. Ստուգողական աշխատանքներ	9
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	117
1.2.1. Քննություններին նախապատրաստում	50
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլ տեսակներ, այդ թվում՝ (նշել)	57
1.2.2.1. Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	34
1.2.2.2. Էսսե և ռեֆերատներ	33
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	քննություն,

Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսություններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Քաղաքացիական իրավունքի համակարգը. կողիֆիկացման և համակարգման հիմնախնդիրներ	2	1	1
Թեմա 2. Իրավաբանական անձինք. Էությունը, բնութագրերը, ստեղծումը,	2	1	1

ԲՄԿ ՊՈՒՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

վերակազմակերպումը և գործունեության դադարեցումը			
Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունքի գործարքները որպես պայմանագրային հարաբերությունների իրավական փաստեր	2	1	1
Թեմա 4. Անձնական ոչ գույքային իրավունքների առանձնահատկությունները	2	1	1
Թեմա 5. Քաղաքացիական իրավունքում իրական տիրապետման ինստիտուտը	2	1	1
Թեմա 6. Սեփականության իրավունքը որպես քաղաքացիական իրավունքի հիմնարար ինստիտուտ	2	1	1
Թեմա 7. Սահմանափակ գույքային իրավունքներ. բնութագրեր և առանձնահատկություններ	3	1	2
Թեմա 8. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանություն և քաղաքացիական պատասխանատվության միջոցներ	3	1	2
Ընդամենը	18	8	10

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Քաղաքացիական իրավունքի համակարգը. կողիֆիկացման և համակարգման հիմնախնդիրներ

Քաղաքացիական իրավունքը որպես մասնավոր իրավունքի ճյուղ: Քաղաքացիական օրենսգրքի համակարգը: Քաղաքացիական և առևտրային օրենսգրքի փոխհարաբերությունները: Իրավապահ պրակտիկան քաղաքացիական իրավունքի համակարգում: Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների իրավական ուժի հարցեր:

Հիմնական գրականություն՝

1. Гражданское право. Общая часть: учебник (коллектив авторов; под ред. д-ра юрид. наук Е.С. Болтановой). - "ИНФРА-М", 2023 г.

2. Гражданское право 2023. Учебник в 4 томах. Том 4: Отдельные виды обязательств. 3-е изд., перераб. и доп. | Суханов Евгений Алексеевич

3. Суханов Е.А. Об отраслях права и их систематизации в австрогерманской правовой доктрине (краткий обзор фундаментального труда) // Вестник гражданского права. 2015. № 2

Լրացուցիչ գրականություն`

4. Гражданское и торговое право зарубежных государств: Учебник: В 2 т. / Отв. ред. проф. А.С. Комаров, проф. А.А. Костин, проф. О.Н. Зименкова, доц. Е.В. Вершинина. Т. 1 : Общая часть. – Москва: Статут, 2019

5. Толстой В.С. Система гражданского права и система общественных отношений. / Социальные проблемы права. Сб. статей. Вып.1. М. Изд-во МГСУ «Союз». 2000

Թեմա 2. Իրավաբանական անձինք. Էությունը, բնութագրերը, ստեղծումը, վերակազմակերպումը և գործունեության դադարեցումը

Իրավաբանական անձի էությունը բացատրող հասկացությունները: Իրավաբանական անձանց ստեղծման և գործունեության դադարեցման արդիական հիմնահարցերը: Իրավաբանական անձի սնանկացումը: Իրավաբանական անձի ընդհանուր և հատուկ իրավունակությունը: Իրավաբանական անձանց վերակազմակերպման հիմնահարցերը:

Հիմնական գրականություն`

1. Гришаев С.П. Эволюция законодательства о юридических лицах. - Специально для системы ГАРАНТ, 2015 г.

2. Гражданское право 2023. Учебник в 4 томах. Том 4: Отдельные виды обязательств. 3-е изд., перераб. и доп. | Суханов Евгений Алексеевич

3. Суханов Е.А. Проблемы кодификации корпоративного и вещного права: Избранные труды 2013–2017 гг. - М.: Статут, 2018.

4. Шестакова Е.В. Добровольная ликвидация юридического лица. - "Право Доступа", 2020 г.

Լրացուցիչ գրականություն`

5. Корпоративное право современной России: монография (Андреев В.К., Лаптев В.А.) (издание третье, перераб. и доп.) - "Проспект", 2023 г.

Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունքի գործարքները որպես պայմանագրային հարաբերությունների իրավական փաստեր

Պարտավորական իրավունքի հիմնախնդիրները: Պարտավորությունների համակարգը: Պայմանագրերի նոր տեսակները ֆինանսական ոլորտում: Գործարքների անվավերությունը: Գործարքները անվավեր ճանաչելու հիմքերը և իրավական հետևանքները: Անվավեր և չկատարված գործարքներ

Հիմնական գրականություն`

1. Постатейный комментарий к Разделу IV "Отдельные виды обязательств" части второй Гражданского кодекса Российской Федерации (Гришаев С.П., Свит Ю.П., Богачева Т.В.). - "Новая правовая культура", 2021 г.
2. Сарбаш С.В. Элементарная догматика обязательств: Учебное пособие / Исслед. центр частн. права им. С.С. Алексеева при Президенте РФ, Рос. школа частн. права. - М.: Статут, 2016 3.Гражданское право 2023. Учебник в 4 томах. Том 4: Отдельные виды обязательств. 3-е изд., перераб. и доп. | Суханов Евгений Алексеевич

Լրացուցիչ գրականություն`

3. Деликтное право: учебное пособие (Болтанова Е.С., Кратенко М.В.). - "Юстицинформ", 2022 г

Թեմա 4. Անձնական ոչ գույքային իրավունքների առանձնահատկությունները

Անձնական ոչ գույքային իրավունքների իրավական կարգավորումը: Անձնական ոչ գույքային իրավունքների համակարգը: Անձնական ոչ գույքային իրավունքների քաղաքացիական պաշտպանությունը: Անձնական տվյալների պաշտպանության խնդիրները ժամանակակից պայմաններում:

Հիմնական գրականություն`

1. Данилин С.Н. Комментарий к Федеральному закону от 29 июля 2004 г. N 98-ФЗ "О коммерческой тайне". - "Деловой двор", 2015 г.
2. Интерпретация и применение больших данных в юриспруденции и юридической практике (коллектив авторов; науч. ред. д.ю.н., проф. Ю.А. Тихомиров). - "Юстицинформ", 2021 г.
3. Персональные данные. Бизнес риски. Образцы документов. Правовой комментарий (Шестакова Е.В.). - "Право Доступа", 2023 г.

Լրացուցիչ գրականություն`

4. Правовой режим конфиденциальной информации (Бычков А.И.). - "Инфотропик Медиа", 2020 г.

Թեմա 5. Քաղաքացիական իրավունքում իրական/փաստացի տիրապետման ինստիտուտը

Իրական/փաստացի տիրապետումը և դրա կարգավորումը քաղաքացիական օրենսդրությամբ: Իրական/փաստացի տիրապետման պաշտպանությունը: Ձեռքբերման վաղեմության իրավական կարգավորման հարցերը: Ձեռքբերման վաղեմությունը Հայաստանի Հանրապետությունում, Ռուսաստանի Դաշնությունում և այլ օտարերկրյա պետություններում:

Հիմնական գրականություն`

1. Багдасарян О.С. Концепция добросовестности владения при приобретательной давности в российской судебной практике // Вестник экономического правосудия Российской Федерации. 2022. № 6
2. Васильев А.С., Мурзин Д.В. Субъективная добросовестность в гражданском праве: функции, степени, презумпции // Вестник экономического правосудия Российской Федерации. 2020. № 3

Լրացուցիչ գրականություն`

3. Батчаев Ю. С. Защита владения в российском гражданском праве : дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2005
4. Германов А. В. От пользования к владению и вещному праву. М., 2009

Թեմա 6. Սեփականության իրավունքը որպես քաղաքացիական իրավունքի հիմնարար ինստիտուտ

Սեփականության իրավունք. սահմանադրական, իրավական և քաղաքացիական իրավունքի ասպեկտներ: Սեփականության ձևերի հիմնախնդիրները: Սեփականության իրավունքից հարկադիր զրկումը: Սեփականության իրավունքից հրաժարումը Ռուսաստանի Դաշնությունում և Հայաստանի Հանրապետությունում: Անշարժ գույքի, այդ թվում` հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները: Համատեղ սեփականությունը: Բնակարանային շենքերի նկատմամբ ընդհանուր սեփականության իրավունքների կառուցվածքը:

Հիմնական գրականություն`

1. Генкин Д.М. Право собственности как абсолютное субъективное право // Вестник гражданского права. 2022
2. Гражданское право 2023. Учебник в 4 томах. Том 4: Отдельные виды обязательств. 3-е изд., перераб. и доп. | Суханов Евгений Алексеевич

Լրացուցիչ գրականություն՝

3. О собственности: Сборник статей к юбилею К.И. Скловского / Сост. М.А. Ерохова. М., 2015

Թեմա 7. Սահմանափակ գույքային իրավունքները, բնութագրերը և առանձնահատկությունները

Սեփականության իրավունքի հասկացությունը և բնութագրերը: Սահմանափակ գույքային իրավունքների դասակարգման նոր մոտեցումները: Սահմանափակ գույքային իրավունքների համակարգերի միջև փոխհարաբերությունները Ռուսաստանում և Հայաստանում: Սերվիտուտներ՝ գույքային և անձնական: Հողամասում կառուցելու իրավունքը: Բնակարանային շենքում անշարժ գույք ձեռք բերելու իրավունքը: Սահմանափակ գույքային իրավունքների իրավական բնութագրերը:

Հիմնական գրականություն՝

1. Емелькина И.А., Сюбаева Ю.Д. Ограничения права собственности на земельные участки в интересах соседей (соседское право) в гражданском праве России и в зарубежных правовых порядках (монография) (под общей ред. д.ю.н., доц. И.А. Емелькиной) - "Юстицинформ", 2020 г.
2. Полежаев О.А. Гражданско-правовое регулирование отношений застройки земельных участков в Российской Федерации: монография. - "Юстицинформ", 2017 г.

Թեմա 8. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանություն և քաղաքացիական պատասխանատվության միջոցներ

Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության ձևերն ու մեթոդները: Քաղաքացիական պատասխանատվության միջոցները: Պատասխանատվություն՝ անկախ մեղքից: Օրենքով նախատեսված տույժը: Օրենքով սահմանված տոկոսների հասկացությունը: Իրական վնասներ և կորցրած շահույթ: Պատահականության կորստի հասկացությունը: Բարոյական

վնասի փոխհատուցման հարցերը և՛ Ռուսաստանի Դաշնությունում, և՛ Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հիմնական գրականություն`

1. Вавилин Е.В. Осуществление и защита гражданских прав. - 2-е изд., перераб. и доп. - "Статут", 2016 г.
2. Гафарова Г.Р. Защита прав потребителей: учебное пособие (издание пятое, переработанное и дополненное) (под ред. З.М. Фаткудинова). - "Юстицинформ", 2018 г.

Լրացուցիչ գրականություն`

3. Братусь С.Н. Юридическая ответственность и законность. М., 2001 Врачебные дела: юридическая и экспертная оценка проблем ненадлежащего оказания медицинской помощи: монография (коллектив авторов; отв. ред. д.ю.н. А.А. Мохов). - "БлокПринт", 2024 г.
4. Лухманов М.И. Условия и пределы применения солидарной ответственности для решения проблемы альтернативной каузальности в деликтном праве: сравнительно-правовой аспект // Вестник гражданского права. 2022. № 3

Թեմա 9. Մտավոր սեփականության իրավունքի հիմնախնդիրները

Մտավոր սեփականության իրավունքի օբյեկտները: Մտավոր սեփականության իրավունքների և բացառիկ իրավունքների հասկացությունների միջև փոխհարաբերությունը: Բացառիկ իրավունքների գրանցման հարցերը: Հեղինակային իրավունքի պաշտպանության համակարգը: Բացառիկ իրավունքների կոլեկտիվ կառավարումը: Արտոնագրային իրավունքի հարցերը: Նոու-հաուի իրավական կարգավորումը:

Հիմնական գրականություն`

1. Афанасьева Е.Г., Долгих М.Г., Афанасьева Е.А. Средства индивидуализации в предпринимательской деятельности: правовые вопросы (учеб. пособие; отв. ред. Е.В. Алферова; второе изд., перераб. и доп.). - ИНИОН РАН, Центр социал. науч.-информ. исслед., Отд. правоведения. - М.: ИНИОН РАН, 2020 г.
2. Исключительное право в гражданском обороте: учебное пособие (Моргунова Е.А., Фролова Н.М.). - "Норма: ИНФРА-М", 2021 г.
3. Право интеллектуальной собственности: Учебник / Е.С. Гринь, В.О. Калятин, С.В. Михайлов и др.; под общ. ред. Л.А. Новоселовой. М.: Статут, 2017. Т. 2: Авторское право.

4. Рожкова М.А. Защита интеллектуальных прав: законодательные ошибки при определении статуса и компетенции специализированных органов, разрешающих дела в сфере промышленной собственности: Учебное пособие. – М.: Статут, 2016.

Լրացուցիչ գրականություն`

5. Егорова М.А. Концепция совершенствования механизмов саморегулирования: pro et contra: монография. - Юстицинформ, 2017 г.

6. Лелётина А.В. Международно-правовая охрана интеллектуальной собственности в рамках Всемирной торговой организации и российская правовая система. - "Инфотропик Медиа", 2020 г.

7. Луткова О.В. Трансграничные авторские отношения неисключительного характера: материально-правовое и коллизионно-правовое регулирование: монография. - "Перспект", 2017 г. 10.Ситдигов Р.Б. Правовая охрана ноу-хау в России. - "Статут", 2017 г.

Հարցեր և առաջադրանքներ ուսանողական անհատական աշխատանքի համար

1. Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ. Հարաբերությունները բիզնեսի, կորպորատիվ և իրավունքի այլ ճյուղերի հետ
2. Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքներ: Բարի կամքը որպես քաղաքացիական իրավունքի սկզբունք:
Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքների կիրառում
3. Քաղաքացիական իրավունքի համակարգը. Նոր մոտեցումներ
4. Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները: Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների հիերարխիա
5. Քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ: Անհատ ձեռնարկատիրոջ կարգավիճակը
6. Իրավաբանական անձի հասկացությունը: Իրավաբանական անձանց դասակարգումը: Իրավաբանական անձի սնանկացումը
7. Իրավաբանական անձի իրավունակությունը: Իրավաբանական անձի անհատականացման միջոցները
8. Իրավաբանական անձանց ստեղծումը և դադարումը
9. Ոչ առևտրային կազմակերպությունների տեսակները
10. Քաղաքացիական իրավունքների օբյեկտները: Արժեթղթերը որպես քաղաքացիական իրավունքների օբյեկտներ

11. Գործարքների վավերականության պայմանները: Անվավեր գործարքները: Անվավեր գործարքների հիմքերը և իրավական հետևանքները: 12. Սեփականության և գույքային իրավունքները: Սեփականության իրավունքների ձեռքբերում և դադարեցում:

12. Սահմանափակ սեփականության իրավունքներ:

13. Ժառանգության իրավունքի հիմնական հասկացությունները: Ժառանգություն ըստ օրենքի: Ժառանգություն ըստ կտակի: Ժառանգության ընդունում և մերժում:

14. Արտոնագրային իրավունքի հասկացությունը: Արտոնագրային իրավունքի առարկաներն ու սուբյեկտները: Գյուտի, օգտակար մոդելի և արդյունաբերական դիզայնի իրավունքների գրանցումը:

15. Հեղինակի և արտոնագրի տիրոջ իրավունքները: Այս իրավունքների պաշտպանությունը:

16. Անձնական ոչ գույքային իրավունքների բնութագրերը և տեսակները: Անձնական ոչ գույքային իրավունքների իրականացումը և պաշտպանությունը: Պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը պաշտպանելու իրավունքը:

Գասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

1. Афанасьева Е.Г., Долгих М.Г., Афанасьева Е.А. Средства индивидуализации в предпринимательской деятельности: правовые вопросы (учеб. пособие; отв. ред. Е.В.

2. Алферова; второе изд., перераб. и доп.). - ИНИОН РАН, Центр социал. науч.-информ. исслед., Отд. правоведения. - М.: ИНИОН РАН, 2020 г.

3. Багдасарян О.С. Концепция добросовестности владения при приобретательной давности в российской судебной практике // Вестник экономического правосудия Российской Федерации. 2022. № 6

4. Баукен А.А., Диденко А.А., Мережкина М.С., Рузанова В.Д., Беляев М.А., Томтосов А.А. Комментарий к главе 16 "Общая собственность" Гражданского кодекса Российской Федерации (часть первая) от 30 ноября 1994 г. N 51-ФЗ. - Специально для системы ГАРАНТ, 2017 г.

5. Вавилин Е.В. Осуществление и защита гражданских прав. - 2-е изд., перераб. и доп. - "Статут", 2016 г.

6. Васильев А.С., Мурзин Д.В. Субъективная добросовестность в гражданском праве: функции, степени, презумпции // Вестник экономического правосудия Российской Федерации. 2020. № 3

7. Генкин Д.М. Право собственности как абсолютное субъективное право // Вестник гражданского права. 2022